

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Adresse: postmottak@kmd.dep.no

Deres ref.: sak 15/296

Vår saksbehandler: Steinar Myrdal

Dato: 13.11.2015

Høringsuttalelse fra Norges Handikapforbund (NHF) vedrørende forslag til forenklinger i plandelen av plan- og bygningsloven, mv.

NHF ser at deler av forslaget vil kunne få positive følger for behandling av plansaker, både hva tidsforbruk og ressursbalanse for impliserte parter angår. Men høringsnotatets kapittel 4 med dets forslag om endringer i dispensasjonsparagrafen, vil vi på det sterkeste advare mot.

NHF har følgende hovedinnvendinger mot forslaget:

- **§ 19 - dispensasjonsparagrafen gjelder både plandelen og byggesaksdelen av loven.** Foreslått endring i paragrafen svekker det vernet som universell utforming har i loven, og vil sannsynligvis øke antall dispensasjoner fra tilgjengelighetskrav i byggesak.
- **Nasjonale retningslinjer svekkes ved at den enkelte kommune selv kan definere hva som er det mest tungtveiende samfunnshensyn.**
- **Enkelte av lovendringene som foreslås står i kontrast til FN-konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne, som Norge er forpliktet til å oppfylle.**

Innledning

Departementet har i løpet av de siste par år løftet arbeidet med forenklinger i plan- og bygningslov og tilhørende forskrifter. Forenklinger i prosesser kan være et gode når det faktisk omhandler og fører til frigjøring av ressurser i planlegging og saksbehandling, slik at prosesser i plan- og byggesaker kan gå raskere. Men, i arbeidet med forenklinger må man unngå å legge inn endringer som leder til mer kompliserte, kostnadsøkende og ekskluderende forhold for grupper og enkeltpersoner med funksjonsnedsettelse.

NHF mener det er bekymringsfullt at flere av de såkalte forenklinger som er foreslått og gjennomført fører til en vanskeligere hverdag for personer med nedsatt funksjonsevne. Disse grepene, som også signaliserer myndighetenes devaluering av funksjonshemmedes samfunnsverdi, kan vi heller ikke se at fører til reelle forenklinger. Man ser ut til å være mer opptatt av å øke byggebransjens enorme profitt enda mer, enn å ivareta de forpliktelser Norge som nasjon forpliktet seg til da de i 2013 ratifiserte FN- konvensjonen for personer med nedsatt funksjonsevne.

FN-konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Da Norge ratifiserte konvensjonen forpliktet man seg til å rette seg etter konvensjonens artikler. Det å endre lovmessige forhold slik at konsekvens kan bli dårligere tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne slik at muligheten for likeverdig liv innskrenkes, bryter helt klart med konvensjonen. Se utdrag fra artikkel 4 og 9:

Utdrag fra konvensjonens Artikkel 4 Generelle forpliktelser:

1. *Partene forplikter seg til å sikre og å fremme full gjennomføring av alle menneskerettigheter og grunnleggende friheter for alle mennesker med nedsatt funksjonsevne, uten diskriminering av noe slag på grunn av nedsatt funksjonsevne. For dette formål forplikter partene seg til*
 - a) *å treffe alle lovgivningsmessige, administrative og andre tiltak som er hensiktsmessige for å virkeliggjøre de rettigheter som er nedfelt i denne konvensjon,*
 - b) *å treffe alle hensiktsmessige tiltak, herunder i lovs form, for å endre eller oppheve eksisterende lover, forskrifter, sedvane og praksis som innebærer diskriminering av mennesker med nedsatt funksjonsevne,*

(...)

- f) *å iverksette eller fremme forskning og utvikling av varer, tjenester, utstyr, bygg, anlegg og opparbeidede uteområder som er universelt utformet i samsvar med definisjonen i artikkel 2 i denne konvensjonen, og som bør forutsette minst mulig tilrettelegging og lavest mulige kostnader for å ivareta de spesielle behovene til en person med nedsatt funksjonsevne, samt å fremme deres tilgjengelighet og bruk, og fremme universell utforming i utviklingen av standarder og retningslinjer,*

Utdrag fra konvensjonens Artikkel 9 Tilgjengelighet:

1. *For at mennesker med nedsatt funksjonsevne skal få et selvstendig liv og kunne delta fullt ut på alle livets områder, skal partene treffe alle hensiktsmessige tiltak for å sikre at mennesker med nedsatt funksjonsevne på lik linje med andre får tilgang til det fysiske miljøet, til transport, til informasjon og kommunikasjon, herunder informasjons- og kommunikasjonsteknologi og – systemer, og til andre tilbud og tjenester som er åpne for eller tilbys allmennheten, både i byene og i distriktene. Disse tiltakene, som også skal inkludere å identifisere og fjerne det som hindrer og vanskeliggjør tilgjengeligheten, skal blant annet gjelde for:*
 - a) *bygninger, veier, transport og andre innendørs og utendørs tilbud, herunder skoler, boliger, helsetjenestens lokaler og arbeidsplasser,*

Ovenstående utdrag viser tydelig at endringer i lover, forskrifter og andre føringer som fører til redusert tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne dermed reduserte muligheter for å kunne leve et likeverdig liv, er brudd med de klare forpliktelser Norge har påtatt seg etter ratifisering av FN-konvensjonen.

Kommentarer og svar til punkter i høringsforslagets kap 4

I høringsnotatets kap 4.3 står: «Som et viktig utgangspunkt ved utformingen av høringsforslaget er det lagt vekt på å redusere det faktiske behovet for dispensasjon ved å klargjøre når planendring er en mer hensiktsmessig eller nødvendig behandlingsmåte enn dispensasjon.»

NHF mener at når man faktisk har utformet lovforslaget i den hensikt å redusere antall dispensasjoner, er det et merkelig grep å svekke kravene som skal innfris for å kunne gi dispensasjon. I tillegg er ordlyden i forslaget § 19-2 gitt en svært dispensasjonsvennlig drakt. Paragrafen var tidligere restriktivt formulert med følgende setning: «Dispensasjon kan ikke gis dersom hensynene det dispenseres fra, eller hensynene i lovens formålsbestemmelse blir vesentlig tilsidesatt.» I det forslaget som er på høring er formuleringen slik: «Dispensasjon kan gis der tiltaket eller avviket det søkes om i liten grad vil medføre at aktuelle hensyn bak bestemmelsen det dispenseres fra, eller hensynene i lovens formålsbestemmelse, blir tilsidesatt.»

Det kan virke som man i arbeidet med forenklingen har «glemt», bevisst eller ubevisst, at denne paragrafen også gjelder for dispensasjonssøknader på detaljer i byggesak. Om dette gjennomføres kan det føre til at det i langt større grad enn nå vil gis dispensasjoner fra tilgjengelighetskrav.

Det er også alarmerende at vektleggingen av visse interesser er sløyfet, da med begrunnelse om at disse likevel er ivaretatt i formålsparagrafen. **NHF** mener det er svært viktig at denne operative paragrafen inneholder tydelige krav hva som skal vektlegges. Vi mener at setningen «Ved dispensasjon fra loven og forskrifter til loven skal det legges særlig vekt på dispensasjonens konsekvenser for helse, miljø, sikkerhet og tilgjengelighet» fortsatt må stå i paragrafen.

Hvis setningen fjernes vil tilgjengelighetsperspektivet være betydelig svekket.

Det som ytterligere forverrer situasjonen er den nye setningen som legges inn: «Det kan også gis dispensasjon hvis kommunen finner at andre viktige samfunnshensyn veier tyngre.»

NHF mener dette er svært urovekkende. Her gir man mulighet til at kommunen, eller de til enhver tid sittende kommunepolitikerne, kan komme opp med sin egen mest tungtveiende grunn til å gi dispensasjon. På denne måten svekkes viktige nasjonale retningslinjer og man kan oppleve store forskjeller i hvordan landets borgere behandles alt etter hvilken kommune de bor i.

NHF bifaller at §19-1 utformes som i forslaget, men at for § 19-2 må noe av eksisterende ordlyd og vektlegging av interesser tas inn igjen. Videre må muligheten for kommunens egen versjon av mest viktige samfunnshensyn fjernes. Da vil § 19-2 både være forenklet, og samtidig ivareta et godt vern om forhold som er løftet i formålsparagrafen og som ligger i lovens intensjoner. **NHF** foreslår følgende formulering:

§19-2. Dispensasjonsvedtaket

Kommunen kan gi varig eller midlertidig dispensasjon fra bestemmelser fastsatt i eller i medhold av denne lov. Det kan settes vilkår for dispensasjonen.

Dispensasjon kan ikke gis dersom hensynene det dispenseres fra, eller hensynene i lovens formålsbestemmelse blir vesentlig tilsidesatt.

Ved dispensasjon fra loven og forskrifter til loven skal det legges særlig vekt på dispensasjonens konsekvenser for helse, miljø, sikkerhet og tilgjengelighet.

Det kan ikke dispenseres fra saksbehandlingsregler.

Anmodning

NHF ber innstendig departementet om å se nærmere på dette. Det er viktig at Norge oppfyller de forpliktelser man har påtatt seg ved ratifisering av FN-konvensjonen. Det har lenge vært en nasjonal målsetting at Norge skal bli universelt utformet. Om departementets forslag til endring av § 19-2

gjennomføres, brytes konvensjonen og arbeidet med å gjøre Norge universelt utformet settes i revers.

NHF anmoder om fortsatt fokus på at personer med nedsatt funksjonsevne skal kunne ha et likeverdig liv og kunne delta i samfunnet på lik linje med befolkningen for øvrig.

Med hilsen

Arne Lein
Forbundsleder

Arnstein Grendahl
Generalsekretær